

LERARENTEKORT: WAT ERVAREN OUDERS?

Er is een tekort aan leraren in Vlaanderen. Vele scholen zoeken tevergeefs naar leraren, maar wat merken ouders daarvan? Weten ouders of de school van hun kind kampt met een lerarentekort en welke impact heeft dit op hun kind en op het gezin? Wat is de impact op hun kind en hun gezin en weten ze eigenlijk of de school van hun kind kampt met een lerarentekort?

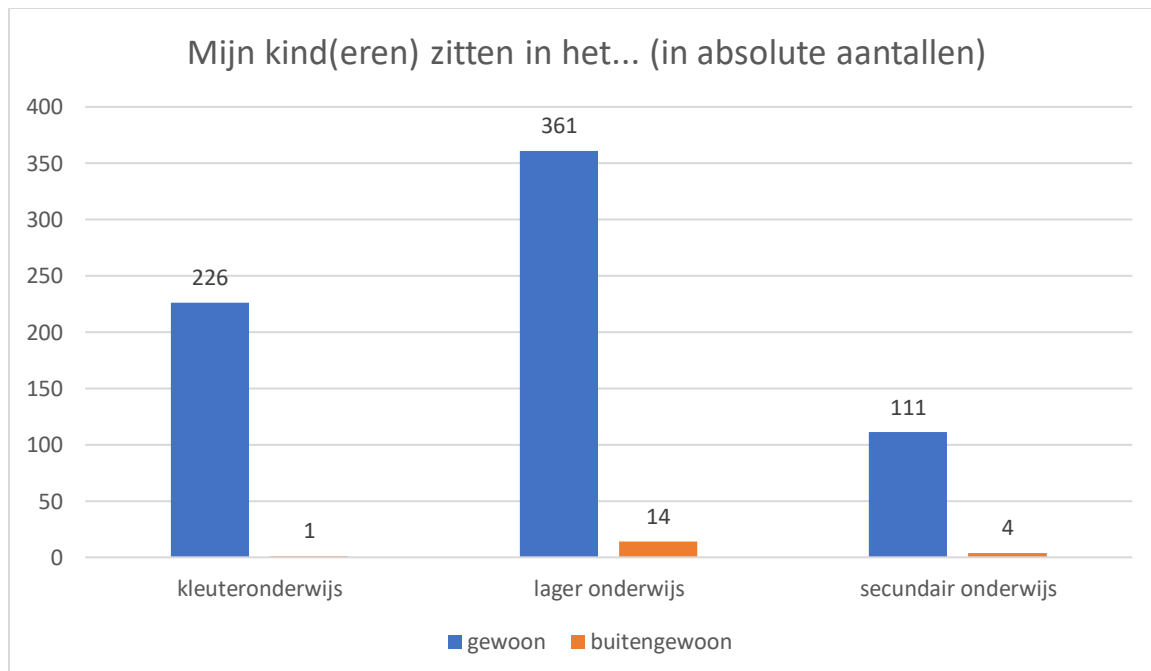
ALGEMEEN

Deze onlinebevraging liep van 17 juni tot 26 juni 2022 en bestaat in totaal uit 20 vragen. Er zijn 5 algemene vragen en per onderwijsniveau nog eens 5 vragen. De bevraging is adaptief, afhankelijk van het onderwijsniveau waarin hun kinderen les volgen, krijgen de ouders de respectievelijke vragen.

RESPONDENTEN

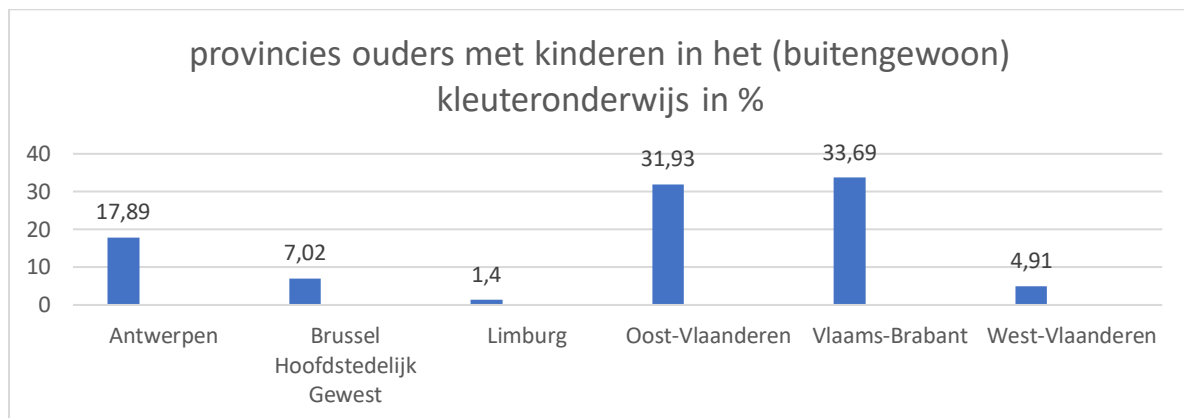
Er waren 760 respondenten waarvan 540 ouders de bevraging volledig invulden. Enkel de laatste groep wordt meegenomen in de analyse.

Er waren 227 ouders (42%) met een kleuter, waarvan 1 ouder een kleuter in het buitengewoon onderwijs had. 375 ouders (69%) hebben een kind in het lager onderwijs, waarvan 14 in het buitengewoon lager onderwijs. 115 ouders (21%) hebben een kind in het secundair onderwijs, waarvan er 4 in het buitengewoon secundair onderwijs zitten.

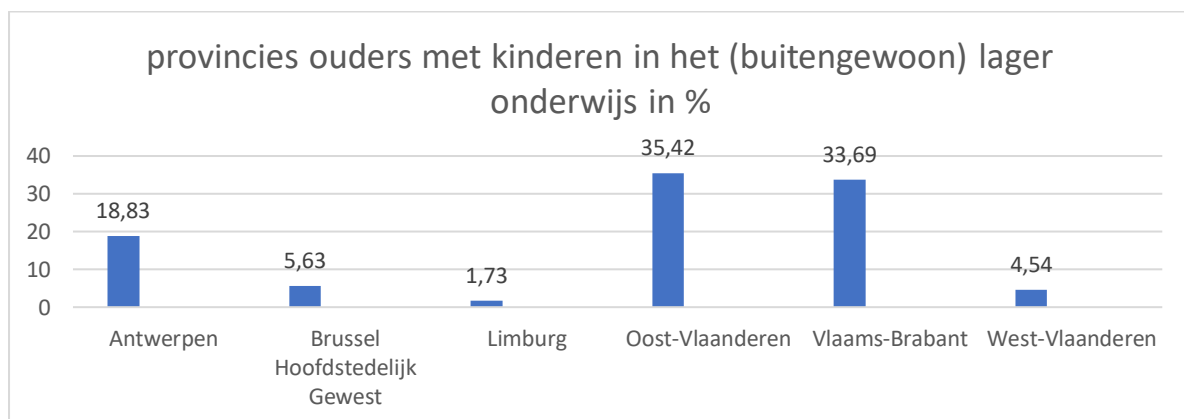

'Lerarentekort'

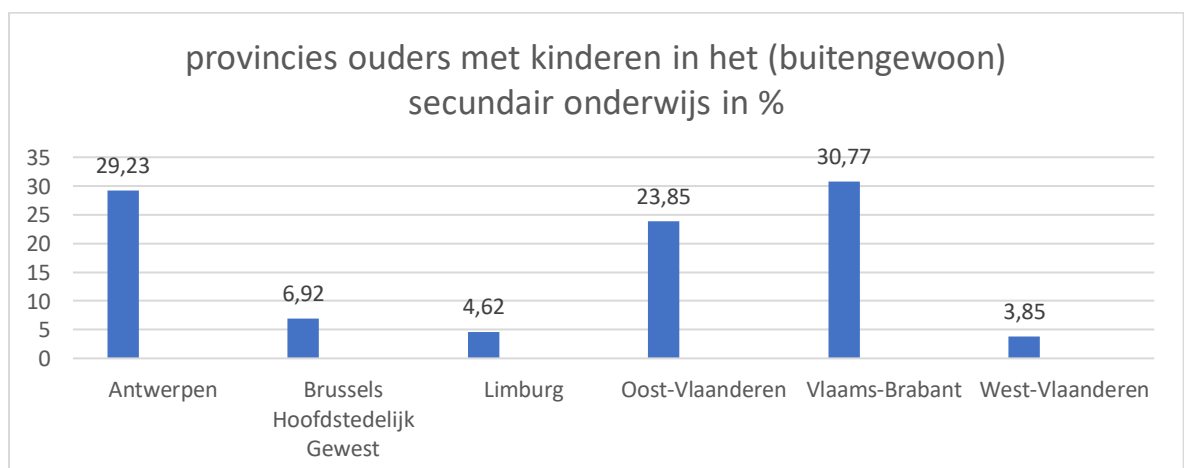
De ouders met kleuter(s) kwamen voornamelijk uit Vlaams-Brabant (36,84%) en Oost-Vlaanderen (31,93%). Daarna volgt Antwerpen met 17,89% en Brussels Hoofdstedelijk Gewest met 7,02%. Er zijn weinig ouders met kleuters uit West-Vlaanderen (4,91%) en Limburg (1,4%) die onze bevraging invulden.

Ook ouders met kinderen in het lager onderwijs kwamen vooral uit Oost-Vlaanderen (35,42%) en Vlaams-Brabant (33,69%). Daarna kwamen de meeste ouders met kinderen in het lager onderwijs uit Antwerpen (18,83%), gevolgd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (5,63%) en West-Vlaanderen (4,54%). Tot slot was er een klein aantal ouders met kinderen in het lager onderwijs uit Limburg (1,73%).

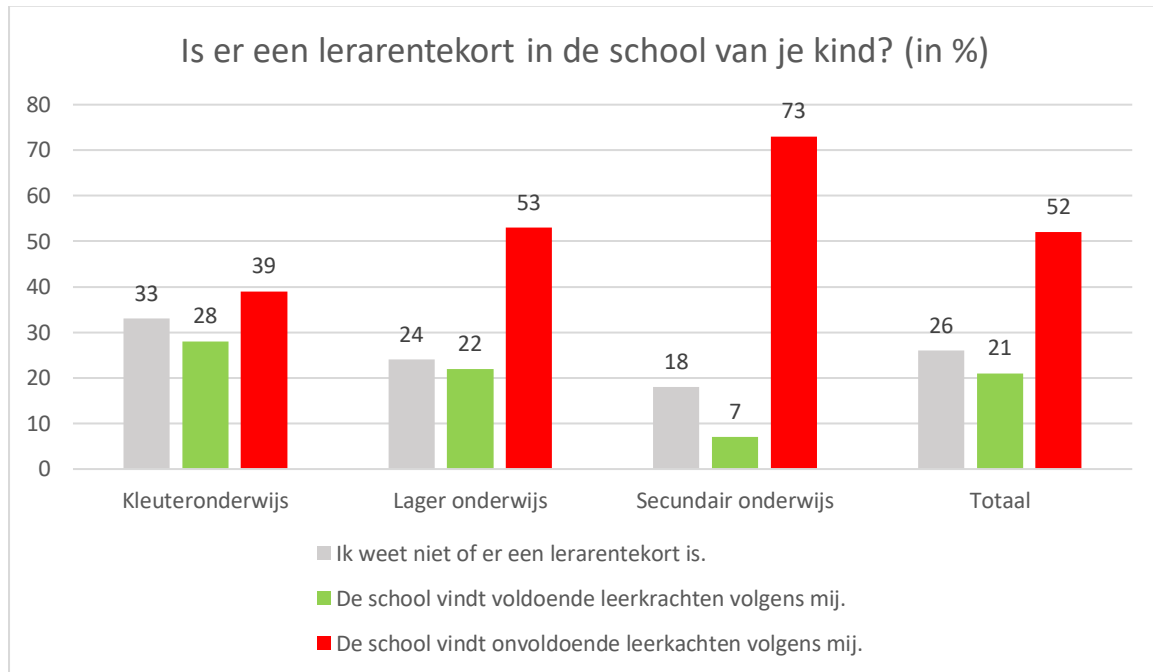
Van de respondenten met kinderen in het secundair onderwijs kwam het grootste deel uit Vlaams-Brabant (30,77%), gevolgd door de provincies Antwerpen (29,23%) en Oost-Vlaanderen (23,85%). Minder ouders met kinderen in het secundair onderwijs uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (6,92%), Limburg (4,62%) en West-Vlaanderen (3,85%) vulden deze bevraging in.

VINDT DE SCHOOL VAN JE KIND VOLDOENDE LEERKRACHTEN?

Weten de ouders of de school van hun kind voldoende leerkrachten vindt?

Bijna 33% (74) van de ouders van een kleuter weten niet of er in de kleuterschool van hun kind een lerarentekort is. Ouders van lagereschoolkinderen zijn iets beter op de hoogte, 24% (90) weet niet of er een lerarentekort is in de school van hun kind. 18% (21) van de ouders van jongeren uit het secundair onderwijs weten niet of de school van hun kind voldoende leraren vindt.

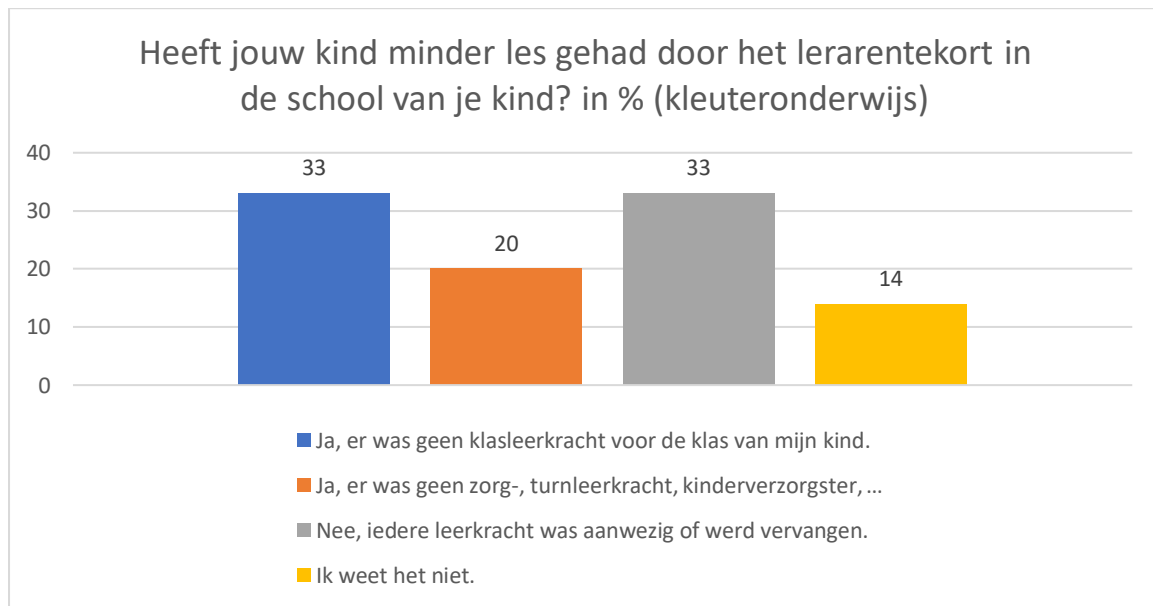
Op alle onderwijsniveaus geven de meeste ouders aan dat er in de school van hun kind een probleem is om voldoende leraren te vinden. Voor het kleuteronderwijs zijn dat 39% ouders (88), voor het lager zijn dit er meer dan de helft (53%; 200) van de ouders en voor het secundair stijgt dit aantal maar liefst tot 73% van de ouders die aangeven dat de school van hun kind onvoldoende leraren vinden.

LERARENTEKORT IN HET KLEUTERONDERWIJS DOOR DE OGEN VAN DE OUDERS

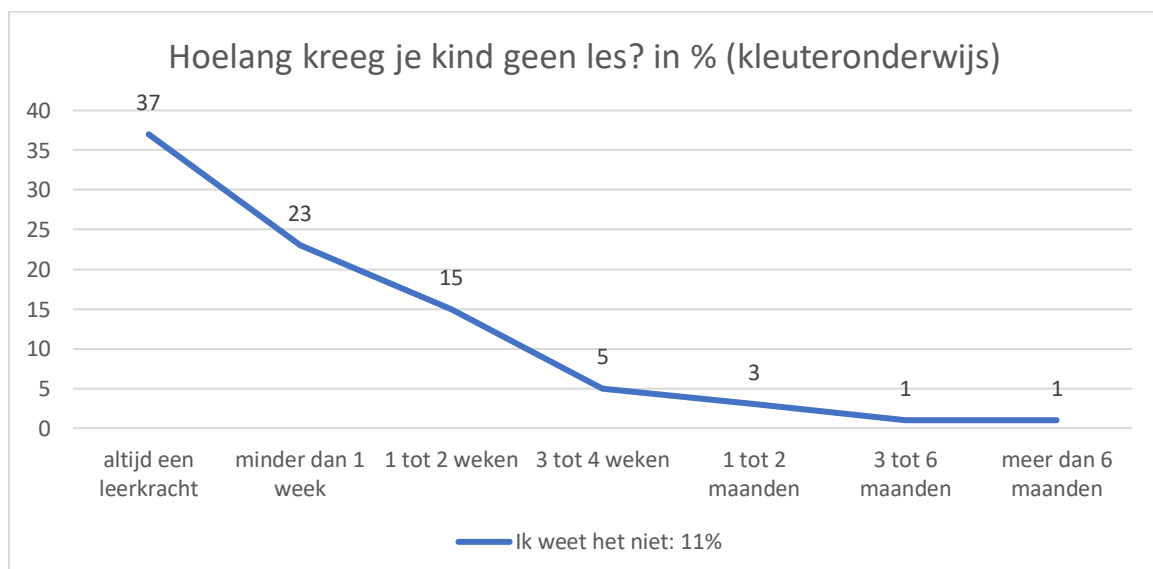
De vragen over het lerarentekort en de impact van het lerarentekort werden **NIET gesteld aan de ouders van kleuters die aangaven dat er geen lerarentekort was bij hen op school**. De totale groep ouders van kleuters die deze vragen wel invulde bestond uit **162 ouders**.

Heeft je kleuter minder les gehad door het lerarentekort?

We vroegen aan de ouders van een kleuter of hun kind minder les kreeg door het lerarentekort. 1/3de (33%; 54) geeft aan dat de leerkrachten van hun kind aanwezig waren of vervangen werden. 1/3de van de ouders (33%; 53) geeft aan dat hun kind (een periode) geen klasleerkracht had ten gevolge van het lerarentekort. Eén ouder op 5 (20%; 33) geeft aan dat er geen zorgleerkracht, turnleerkracht, kinderverzorgster, ... was. 14% (22) weet niet of hun kind minder les kreeg door het lerarentekort.

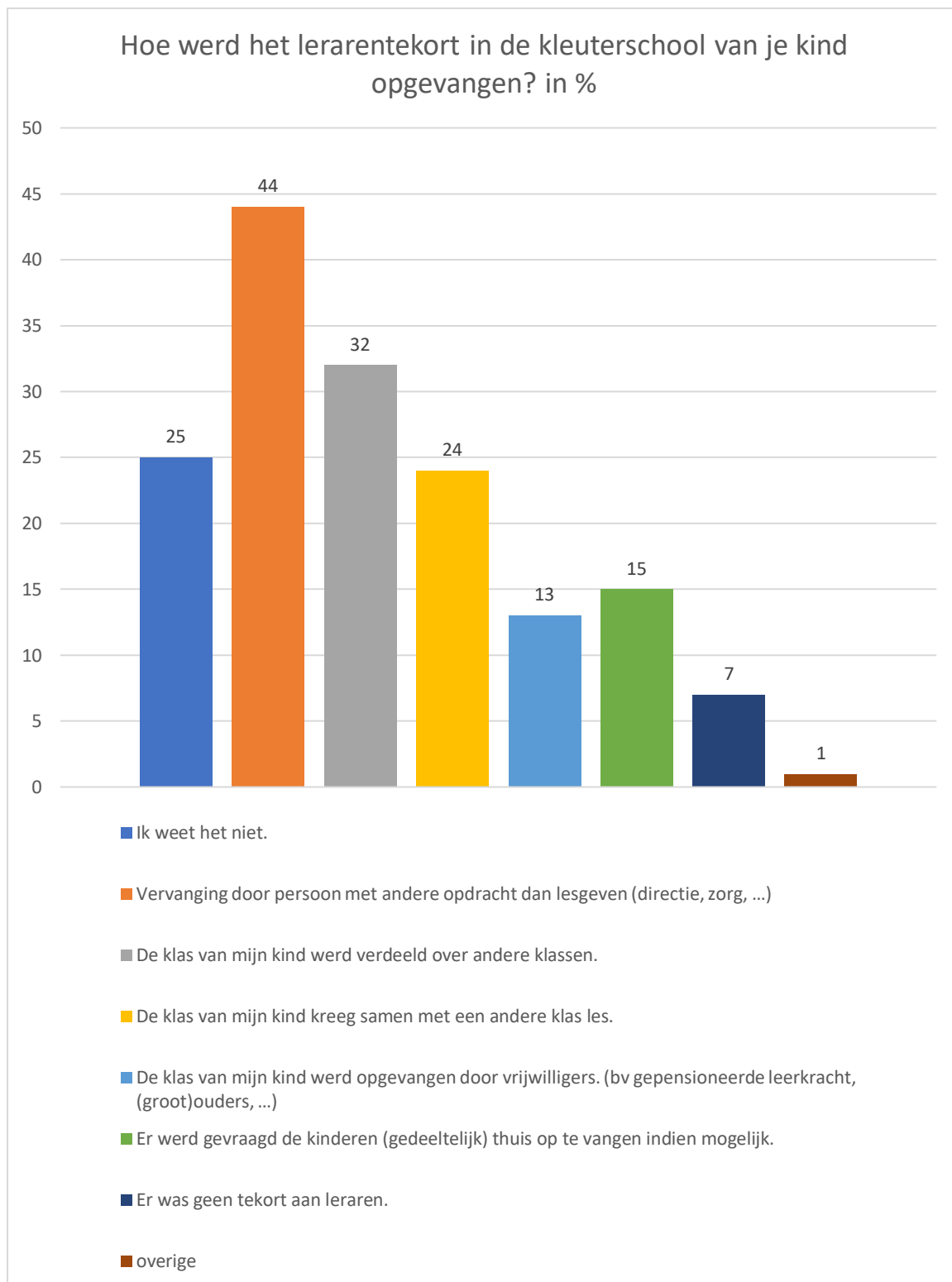

37% van de ouders gaf aan dat er altijd een (vervang)leerkracht was in de klas van hun kind. Voor 23% (37) van de ouders duurde de periode zonder leerkracht minder dan een week, voor 15% (25) van de ouders duurde deze periode 1 tot 2 weken. Voor 5% (8) duurde deze periode zonder leerkracht tussen de 3 en de 4 weken en voor 5% (8) langer dan 1 maand.

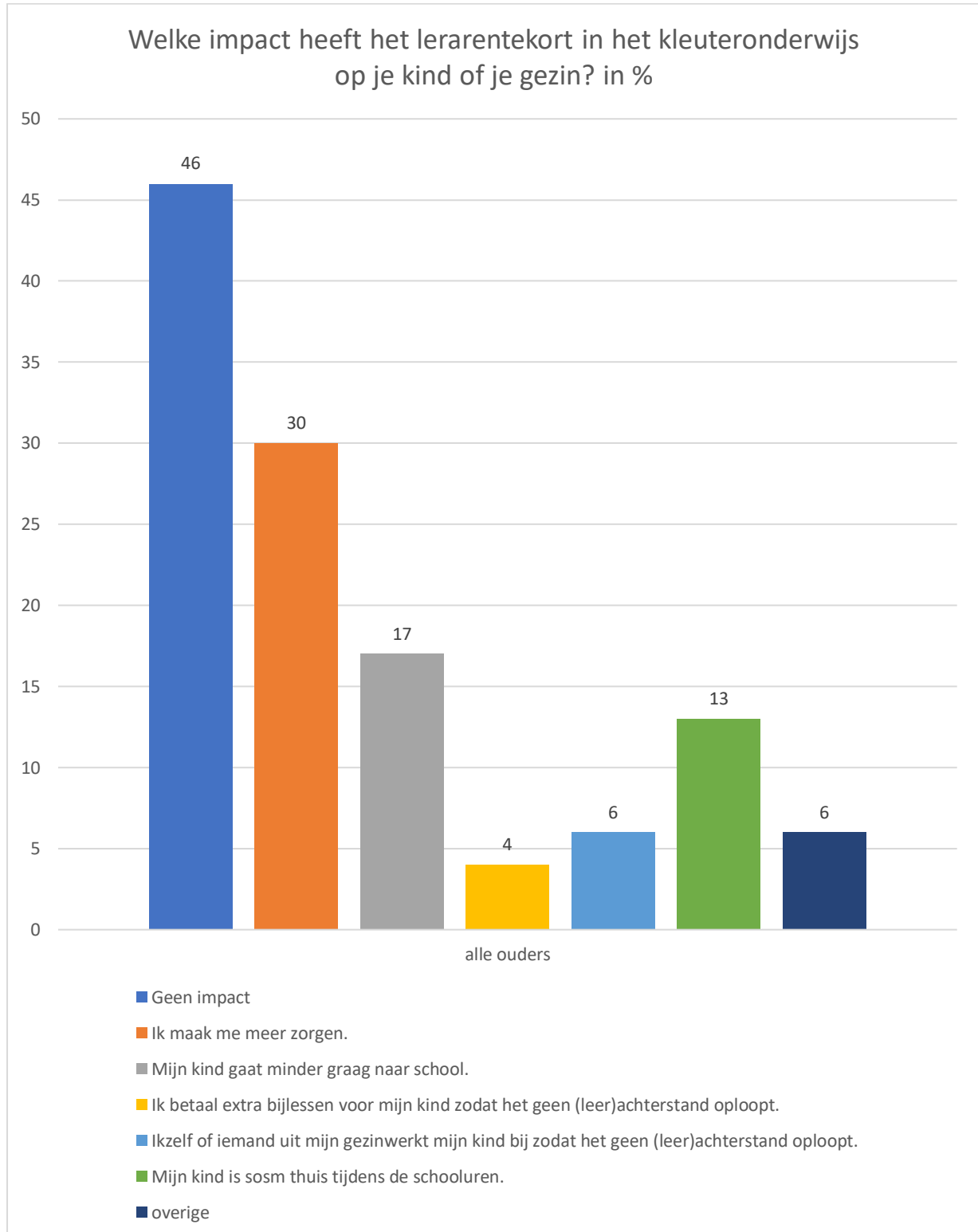
Hoe werd het lerarentekort opgevangen in de kleuterschool van je kind?

44% (72) van de ouders geeft aan dat directie, zorg of een ander personeelslid van de school de taak van kleuterleider op zich nam. Meer dan 1 ouder op 3 (32%; 52) zegt dat de klas van hun kind verdeeld werd over andere klassen. Bijna 1 op 4 (24%; 39) zegt dat de klas van hun kind samen les kreeg met een andere klas. Meer dan 1 ouder op 10 (15%; 24) ving zijn/haar kind (gedeeltelijk) thuis op ten gevolge van het lerarentekort. Ook vrijwilligers worden ingeschakeld in 13% (21) van de gevallen. 25% (41) van de ouders van kleuters weten niet hoe de school van hun kind het lerarentekort opvangt.

Welke impact had het lerarentekort in het kleuteronderwijs op je kind of gezin?

We vroegen ouders of het lerarentekort een impact had op hun kleuter of op hun gezin. Bijna de helft van de ouders (46%; 74) ervaart geen impact. Bijna 1/3de van de ouders (30%; 48) maakt zich door het lerarentekort in de kleuterschool meer zorgen. 17% (28) geeft aan dat hun kleuter minder graag naar school gaat. 13% van de ouders (21) vangt zijn kind soms thuis op tijdens de schooluren omwille van het lerarentekort. 10% (16) betaalt extra bijlessen of werkt zijn eigen kind bij om (leer)achterstand te voorkomen.

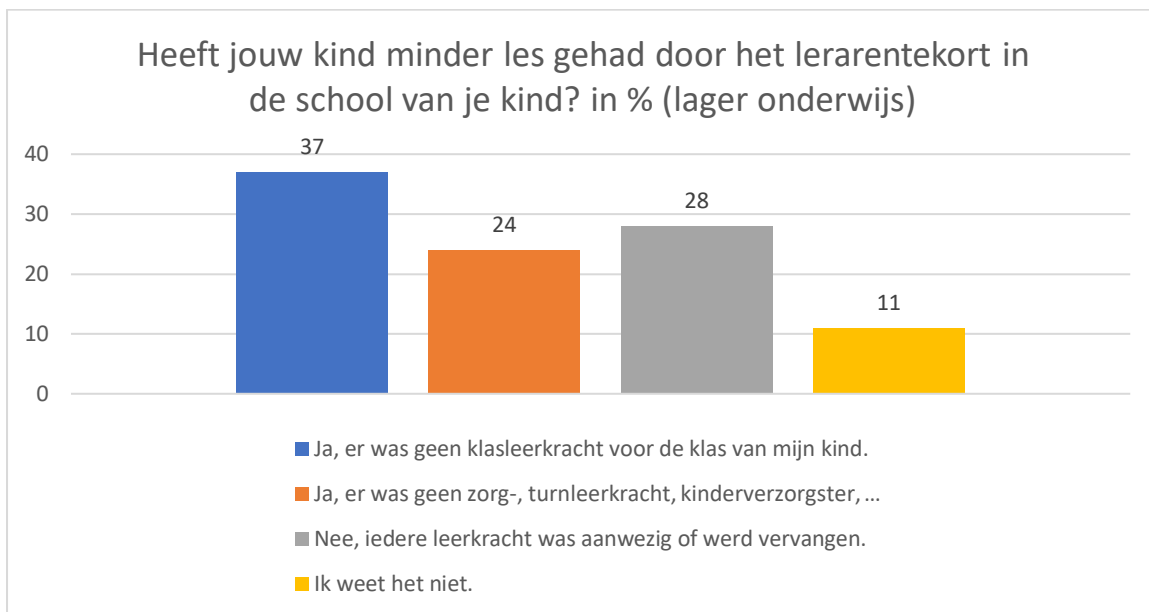

LERARENTEKORT IN HET LAGER ONDERWIJS DOOR DE OGEN VAN DE OUDERS

De vragen over het lerarentekort en de impact van het lerarentekort werden **NIET gesteld aan de ouders van kinderen die aangaven dat er geen lerarentekort was bij hen op school**. De totale groep ouders van kinderen in het lager onderwijs, die deze vragen wel invulde bestond uit **290 ouders**.

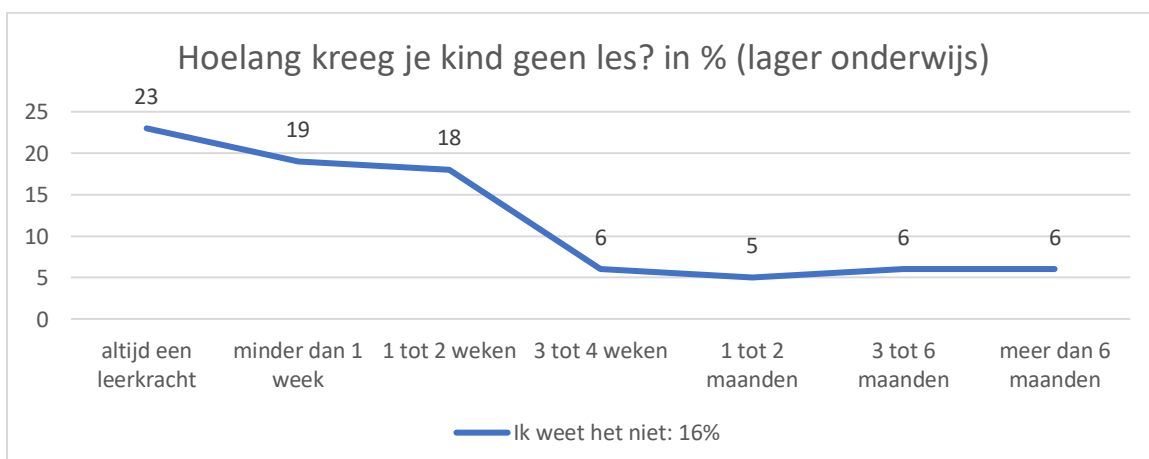
Heeft jouw kind minder les gehad door het lerarentekort in de school van je kind?

We vroegen aan de ouders van een lagerschoolkind of hun eigen kind minder les kreeg door het lerarentekort. Meer dan 1/3de (37%; 106) geeft aan dat er (in een bepaalde periode) geen klasleerkracht voor de klas van hun kind was. Meer dan 1/4de van de ouders (28%; 81) geeft aan dat iedere leerkracht van hun kind aanwezig was of vervangen werd. Bijna 1 ouder op 4 kaart (24%; 70) aan dat er (een periode) geen zorgleerkracht, turnleerkracht, kinderverzorgster, ... was. 11% (33) weet niet of hun kind minder les kreeg door het lerarentekort.

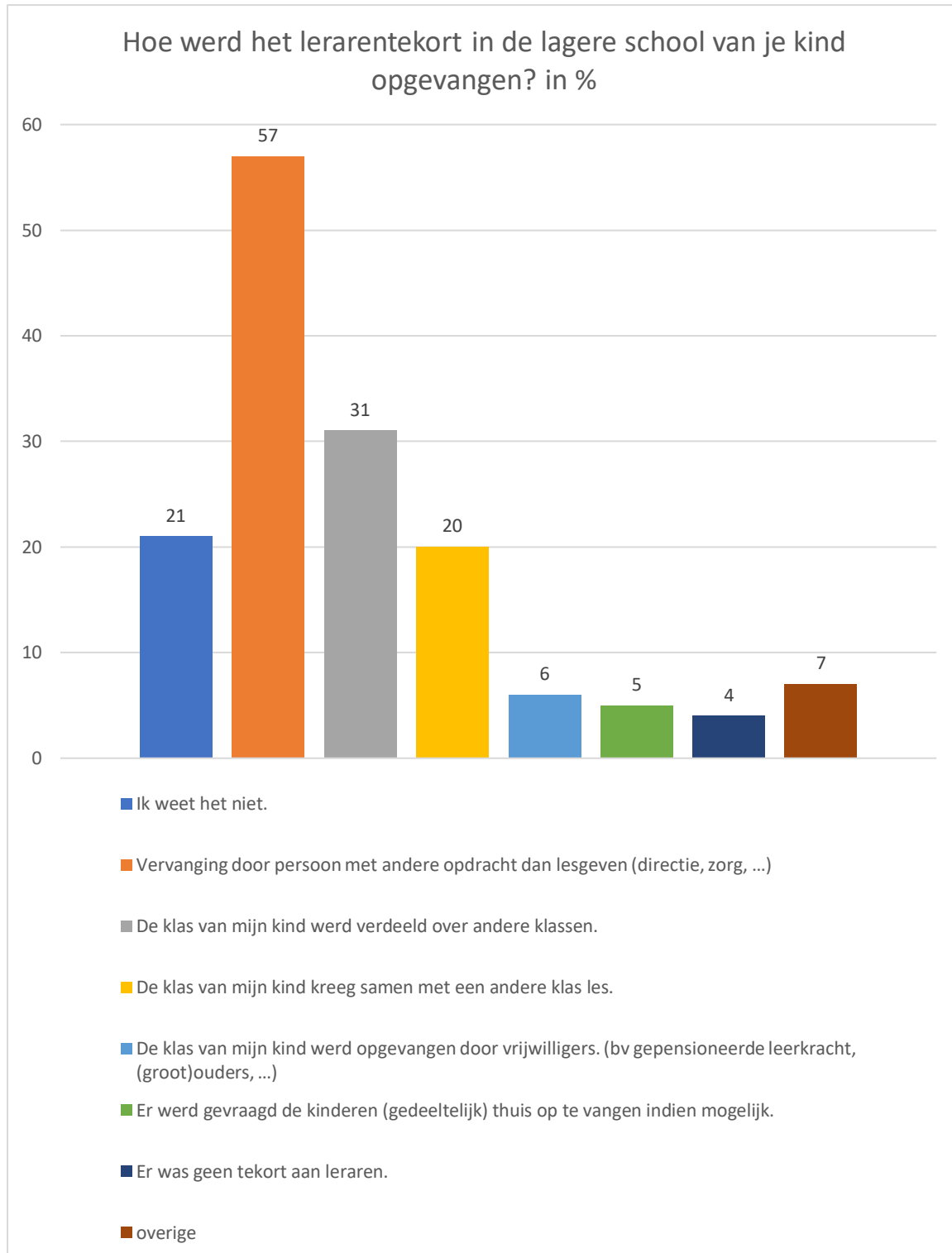
Hoelang kreeg je kind geen les?

23% (68) van de ouders gaf aan dat er altijd een (vervang)leerkracht was in de klas van hun kind. Voor 19% (56) van de ouders duurde de periode zonder leerkracht minder dan een week, voor 18% (53) van de ouders 1 tot 2 weken. Voor 6% (17) duurde deze periode zonder leerkracht tussen de 3 en de 4 weken. Voor bijna 1 op 5 (17%; 49) duurde deze periode langer dan 1 maand, waarvan er 6% (16) aangeven dat de periode langer dan een half jaar aanhield.

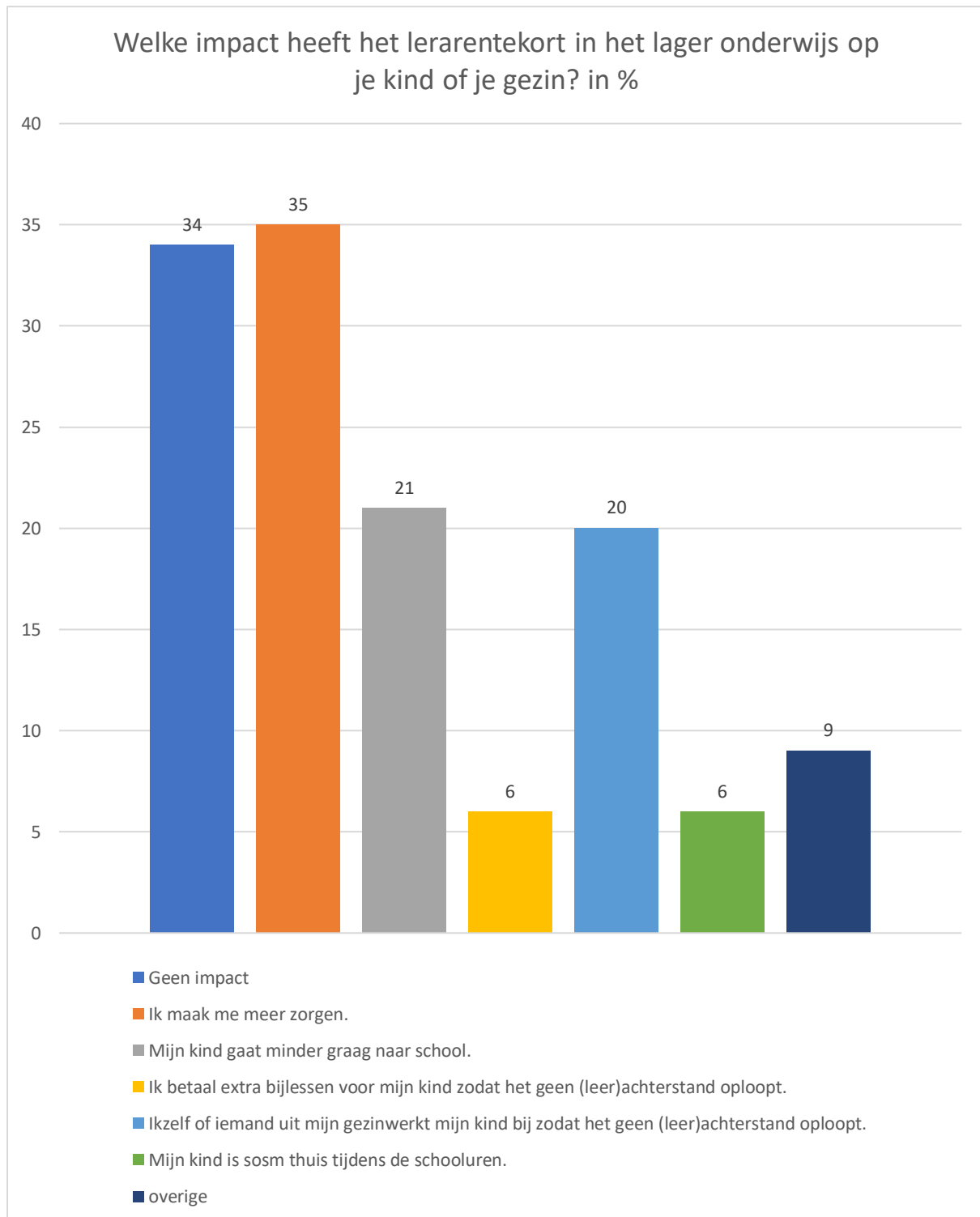
Hoe werd het lerarentekort opgevangen in de lagere school?

Meer dan de helft van de ouders (57%; 164) geeft aan dat directie, zorg of een ander personeelslid van de school de taak van leerkracht op zich nam. Meer dan 1 ouder op 3 (31%; 90) zegt dat de klas van hun kind verdeeld werd over andere klassen. Juist 1 op 4 (20%; 39) zegt dat de klas van hun kind samen les kreeg met een andere klas. Ook vrijwilligers worden ingeschakeld in 6% (18) van de gevallen (18). 5% (15) van de ouders ving zijn/haar kind (gedeeltelijk) thuis op ten gevolge van het lerarentekort. 21% (60) van de ouders (60) van lagereschoolkinderen weten niet hoe de school van hun kind het lerarentekort opvangt.

Welke impact heeft het lerarentekort in de lagere school op je kind of gezin?

We vroegen ouders of het lerarentekort een impact had op hun kind of op hun gezin. 34% (100) van de ouders ervaart geen impact. Meer dan 1/3de van de ouders (35%; 101) maakt zich door het lerarentekort in de lagere school meer zorgen. Meer dan 1 op 4 ouders (26%; 76) proberen er zelf voor te zorgen dat hun kind geen (leer)achterstand oploopt. Ze doen dit door zelf het kind bij te werken (20%; 58) of door bijlessen te betalen (6%; 18). Meer dan 1 op 5 (21%; 62) ouders geeft aan dat hun kind minder graag naar school gaat. 6% (17) van de ouders vangt hun kind soms zelf op ten gevolge van het lerarentekort.

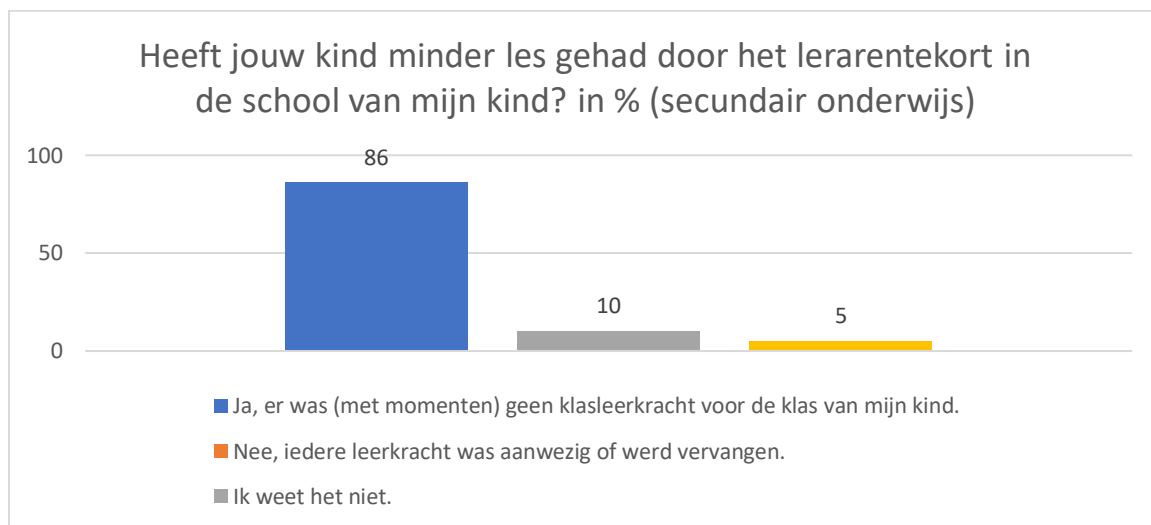

LERARENTEKORT IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS DOOR DE OGEN VAN DE OUDERS

De vragen over het lerarentekort en de impact van het lerarentekort werden **NIET gesteld aan de ouders van kinderen in het secundair onderwijs die aangaven dat er geen lerarentekort was bij hen op school**. De totale groep ouders van jongeren in het secundair onderwijs die deze vragen wel invulde bestond uit **105 ouders**.

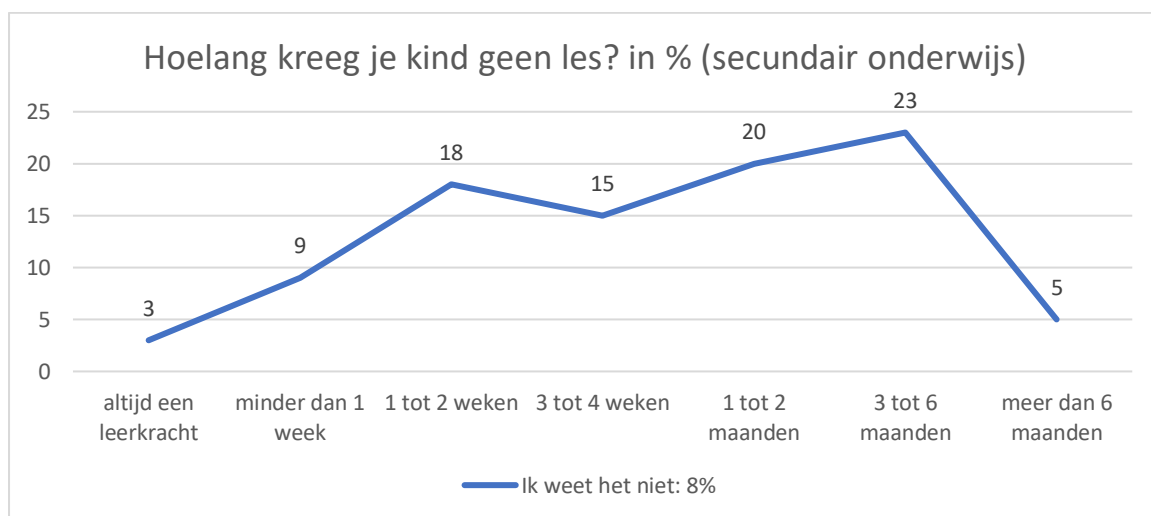
Heeft jouw kind minder les gehad door het lerarentekort in de school van mijn kind?

We vroegen aan de ouders van een jongere in het secundair onderwijs of hun eigen kind minder les kreeg door het lerarentekort. Een grote meerderheid van de ouders (86%; 90) geeft aan dat dit het geval is. Bijna 1 ouder op 10 (9%, 10) zegt dat iedere leerkracht aanwezig was of vervangen werd. 5% (5) weet niet of hun kind minder les kreeg door het lerarentekort.

Hoelang kreeg je kind geen les?

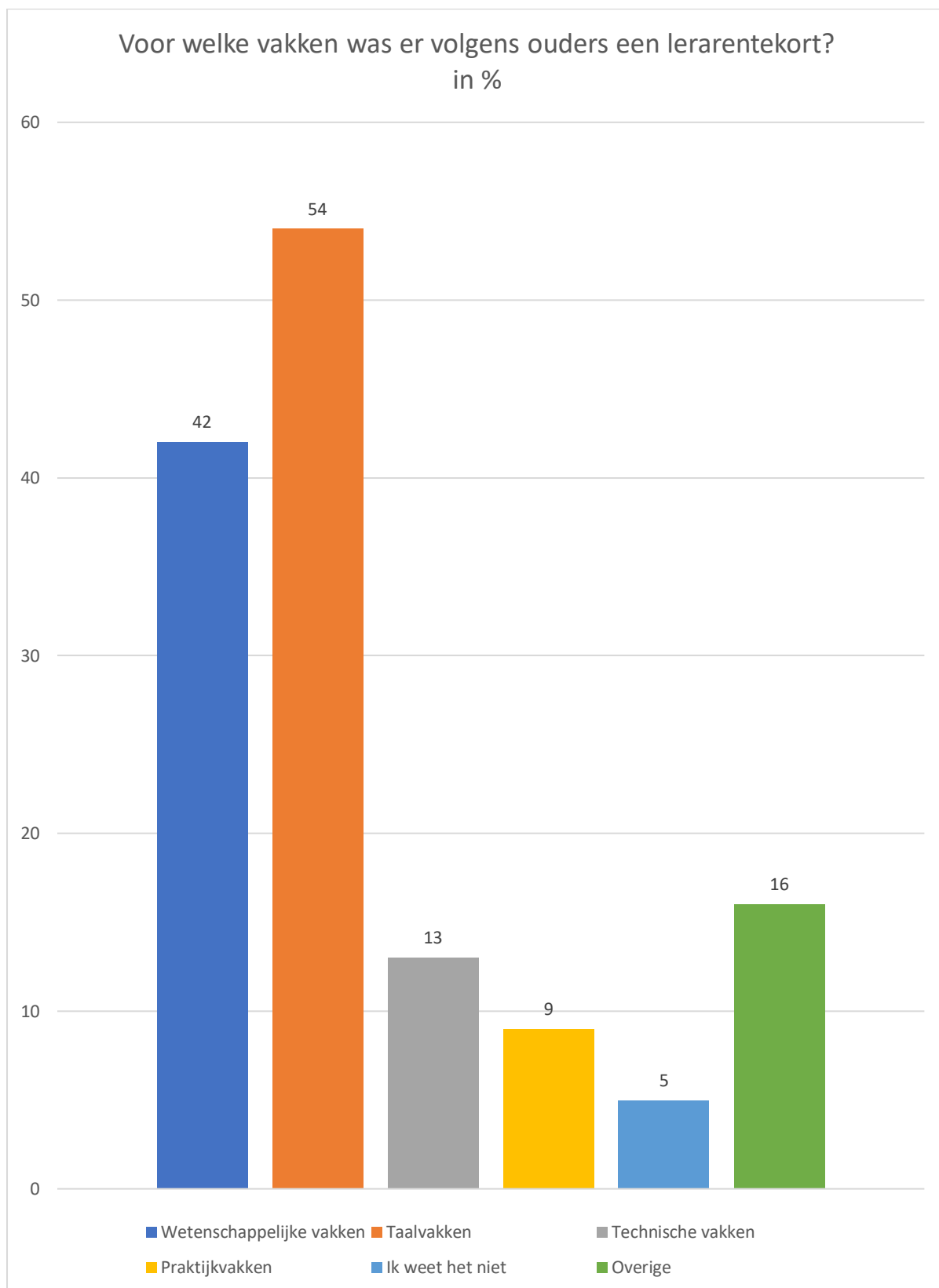
We vroegen ouders hoe lang de langste periode was dat hun kind geen les kreeg (voor een bepaald vak) ten gevolge van het lerarentekort. 3% van de ouders (3) geeft aan dat er altijd een leerkracht was om les te geven aan hun kind. Voor 9% (9) van de ouders duurde deze periode minder dan een week, voor 18% (19) van de ouders 1 tot 2 weken. Voor 15% (16) duurde deze periode zonder leerkracht tussen de 3 en de 4 weken. Bijna de helft van de ouders (48%; 50) geeft aan dat die periode zonder leerkracht langer dan 1 maand duurde. Hiervan geeft 20%, (21) aan dat de periode 1 a 2 maanden duurde, 23% (24) geeft aan dat de periode 3 tot 6 maanden duurde en 5% (5) spreekt van een periode van langer dan een half jaar.

'Lerarentekort'

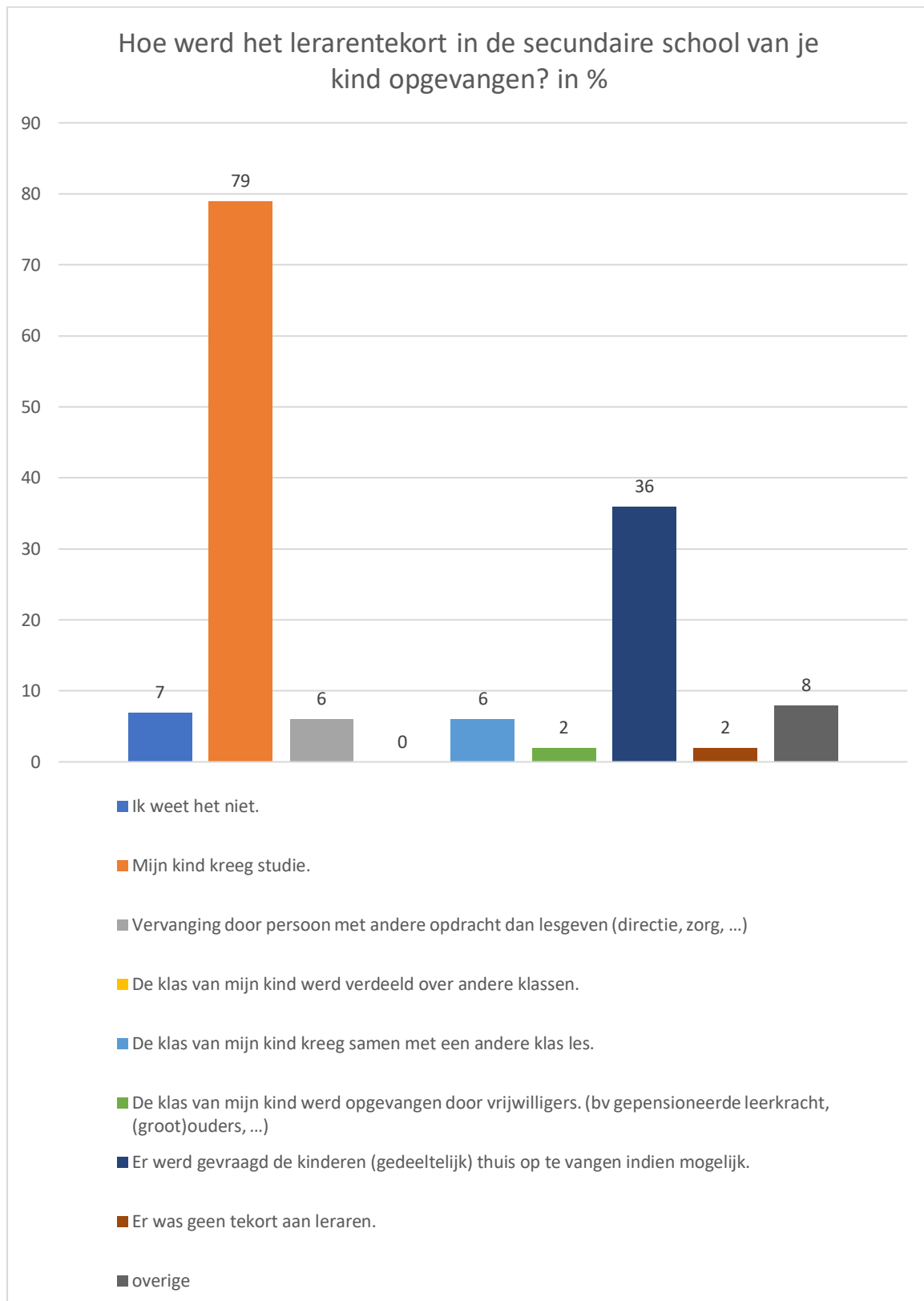
Voor welke vakken was er volgens ouders een lerarentekort in het secundair onderwijs?

Ouders halen vooral het tekort aan leerkrachten voor taalvakken (54%; 57) en wetenschappelijke vakken (inclusief wiskunde) (42%; 44) aan. 13% (14) haalt ook het tekort aan leerkrachten voor technische vakken aan.

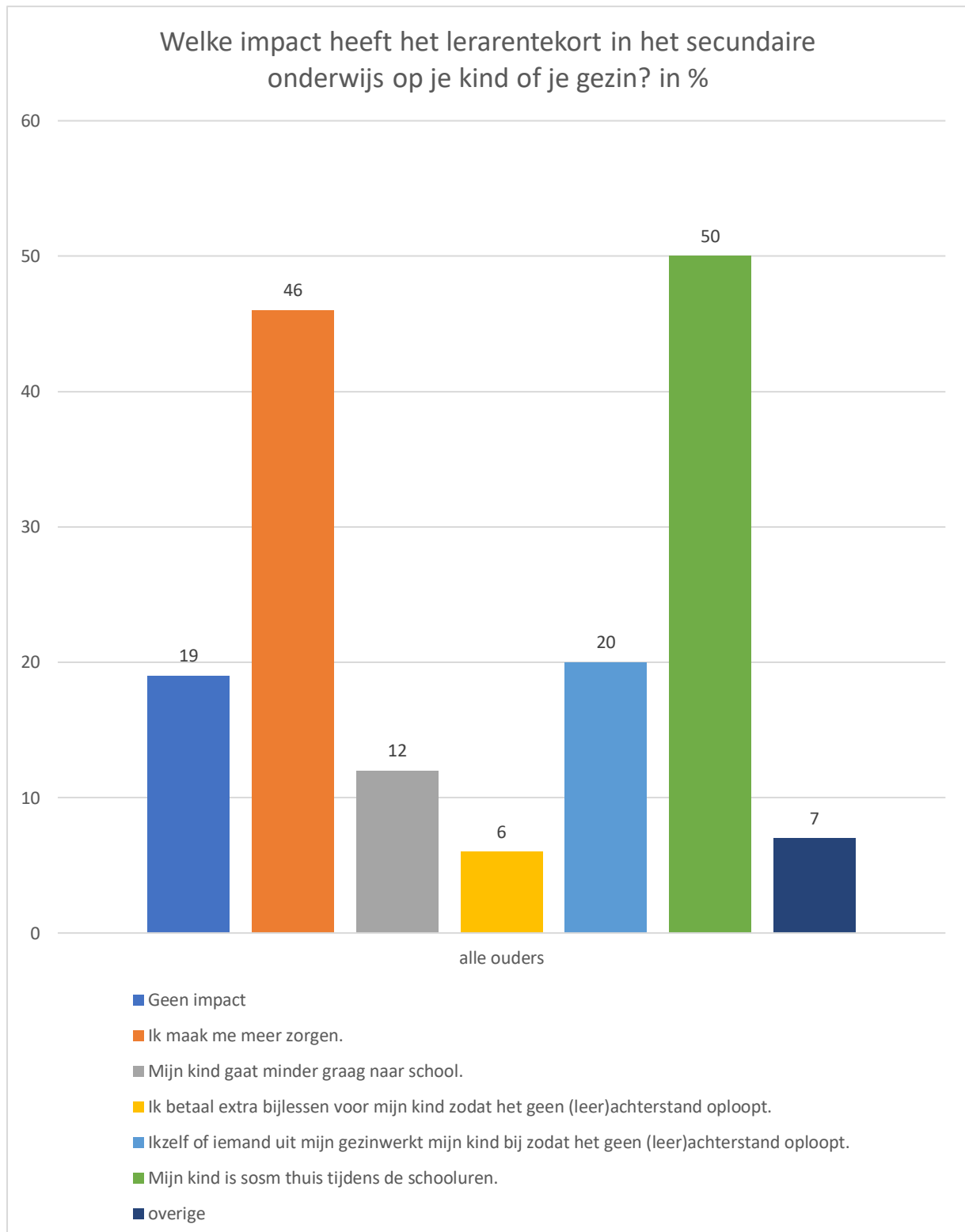
Hoe werd het lerarentekort volgens ouders in het secundair onderwijs opgevangen?

De grote meerderheid van de ouders van een kind in het secundair onderwijs (79%; 83) geven aan dat hun kind studie kreeg als er geen leerkracht was ten gevolge van het lerarentekort. Meer dan 1 ouder op 3 (36%; 38) geeft aan dat hun kind naar huis komt indien er geen les gegeven kan worden.

Welke impact had het lerarentekort in de secundaire school op je kind of gezin?

We vroegen ouders of het lerarentekort een impact had op hun jongere of op hun gezin. De helft van de ouders (50%; 52) geeft aan dat hun kind soms thuis is tijdens de schooluren. Bijna de helft (46%; 48) van de ouders maakt zich meer zorgen door het lerarentekort. Meer dan 1 op 4 ouders probeert de (leer)achterstand van hun kind te voorkomen of weg te werken door iemand uit hun netwerk in te schakelen (20%; 21) of te betalen voor bijlessen (6%; 6). Bijna 1 ouder op 5 (19%; 20) ervaart geen impact. 12% (13) van de ouders zegt dat hun kind minder graag naar school gaat.

KWALITATIEVE EN KWANTITATIEVE SAMENVATTING

BEREIK

We bereikten 375 ouders van een kind in het (buitengewoon) lager onderwijs, 227 ouders van een kleuter en 115 ouders van een kind in het (buitengewoon) secundair onderwijs.

We bereikten met deze bevraging ouders vanuit alle provincies. Vooral de provincies Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen zijn goed vertegenwoordigd. Limburg en West-Vlaanderen werden het minst goed bereikt. De bevraging voor ouders met een kind in het secundair werd ook veelvuldig ingevuld voor Antwerpse secundaire scholen.

We bereikten enkele ouders van kinderen uit het buitengewoon onderwijs. Hun stem is meegenomen in die van de ouders met een kind in het gewoon onderwijs.

We hebben deze bevraging enkel online verspreid. We zijn ons ervan bewust dat ouders uit specifieke doelgroepen niet of bijna niet bereikt werden.

PERCEPTIE LERARENTEKORT DOOR OUDERS

We zien in de 3 bevraagde onderwijsniveaus zeer hoge aantallen ouders die aangeven dat er in de school van hun kind een lerarentekort is. In totaal geeft meer dan de helft van de ouders (52%) aan dat er een lerarentekort is op de school van hun kind. Slechts 21% geeft aan dat dit niet het geval is en 26% weet niet of er een lerarentekort is.

We zien dat hoe hoger het onderwijsniveau van het kind, hoe meer ouders waarnemen dat er een lerarentekort is op de school van hun kind (kleuter: 39%; lager: 53%; secundair: 73%).

Er zijn in verhouding meer ouders van kinderen in de kleuterklas (33%) die niet weten of er een lerarentekort is op de school van hun kind, dan ouders in het lager (24%). Er zijn op hun beurt meer ouders van lagerschoolkinderen die niet weten of er een lerarentekort is op de school van hun kind, dan ouders met een kind in het secundair onderwijs (18%).

GEEN LES DOOR HET LERARENTEKORT? HOE LANG? HOE LOSSEN SCHOLEN DIT OP VOLGENS OUDERS?

Kwantitatief: enkele bevindingen

- Meer dan de helft van de ouders van kinderen in alle onderwijsniveaus geven aan dat er (een periode) geen (klas)leerkracht was voor de klas van hun kind of dat er andere lessen (bijvoorbeeld turnlessen, LBV,...) of zorg wegviel. (kleuter: 53%; lager: 61%; secundair: 86%)
- Zowel in het kleuter als in het lager onderwijs geeft ongeveer 1 ouder op 3 aan dat er op één of andere manier vervanging voorzien wordt in de klas van hun kind (kleuter: 33%; lager: 28%), in het secundair is dat slechts 5%.
- Als we ouders vragen naar de duur van de periode zonder les, dan zien we dat mediaan hiervan bij de kleuters op minder dan een week ligt, bij het lager onderwijs ligt deze tussen de 1 en 2 weken, en bij het secundair onderwijs ligt de mediaan op de periode van 1 a 2 maanden. Ouders met een kind in het secundair onderwijs percipiëren dus een opmerkelijk langere periode zonder les dan ouders in het kleuteronderwijs.
- De meeste ouders met een kind in het kleuter of lager onderwijs geven aan dat de lessen opgevangen door directie, zorg of een ander personeelslid zonder lesopdracht (kleuter: 44%; lager: 57%). Ook het verdelen van klassen over andere klassen (kleuter: 32%; lager: 31%) of het samen zetten van 2 klassen

'Lerarentekort'

(kleuter: 24%; lager: 20%) werd volgens ouders als oplossing gekozen. Ouders van kinderen in het secundair onderwijs geven aan dat lessen opgevangen worden door het organiseren van studie (79%) of door de kinderen naar huis te sturen (36%).

- De meeste ouders van kinderen in het secundair onderwijs geven aan dat er een probleem is voor de wetenschappelijke vakken (inclusief wiskunde) en de taalvakken.

Kwalitatief: Hoe werd het lerarentekort in de school van je kind opgevangen?

We gaven de ouders de mogelijkheid om bij de vraag hoe kun kind werk opgevangen tijdens een lerarentekort zelf een antwoord te formuleren. Wij vatten de belangrijkste antwoorden samen.

- Er werden door scholen veel verschillende manieren gezocht om leerlingen op te vangen als er geen leerkracht voor de klas aanwezig was. Vaak werd er enkel toezicht gehouden op de groep leerlingen, bijvoorbeeld door een oud-leerkracht of door een leerkracht die al een klas had. Er ook werd extra speeltijd gegeven, televisie gekeken, individuele lesbundels gegeven of moesten kinderen zich in stilte zelf bezighouden.
- Zorgleerkrachten, co-teachers, oud-leerkrachten of kleuterjuffen werden ingezet om een klas over te nemen. Op die manier kreeg de klas wel les, maar ouders geven aan dat dit zorgde voor mindere onderwijskwaliteit en/of verminderde zorg voor kinderen die dit nodig hebben.
- In het secundair onderwijs werden de leerlingen vooral opgevangen in de studie of mochten de leerlingen vroeger naar huis of later starten. Soms waren er taakbrieven of konden de leerlingen zelfstandig aan de slag met interactieve leersoftware.

IMPACT LERARENTEKORT OP KIND OF GEZIN***Kwantitatief: De impact van het lerarentekort op kinderen en gezinnen***

- Ouders met kinderen in alle onderwijsniveaus maken zich meer zorgen (kleuter: 30%; lager: 35%; secundair: 46%)

“Het is erg stresserend al ouder als je kind geen leerkracht heeft. Je maakt je zorgen over zijn ontwikkeling, zowel educatief als sociaal.”

- In het secundair onderwijs geeft de helft van de ouders (50%) aan dat hun kind ten gevolge van het lerarentekort vaker thuis is tijdens de schooluren. Bij kleuters is dat ook 13%. 6% van de ouders van lagere schoolkinderen zegt hun kind tijdens de schooluren thuis op te vangen.
- Zowel in het lager als in het secundair onderwijs geeft meer dan ¼ van de ouders (26%) aan dat ze een (leer)achterstand proberen te voorkomen door binnen hun gezin hun kind bij te werken (20%) of door bijlessen te betalen voor hun kind (6%). 10% van de ouders van een kleuter werken hun kleuter zelf bij (6%) of zoeken extra betalende ondersteuning (4%) voor hun kleuter om (leer)achterstand te voorkomen.

“Kinderen die reeds met leerproblemen te maken hebben lopen nog meer achterstand op door de vele afwezigheden en tekorten.”

- Ongeveer 1 op 5 ouders (kleuter: 17%; lager: 21%) van een kind in het basisonderwijs, geven aan dat hun kind minder graag naar school komt ten gevolge van het lerarentekort. In het secundair onderwijs kaart ook meer dan 1/10de (12%) van de ouders dit probleem aan.

Kwalitatief: Welke impact ondervinden ouders van het lerarentekort?

We vroegen aan ouders welke impact het lerarentekort heeft op het gezin en gaven daarbij de mogelijkheid tot een open antwoord. Uit deze open antwoorden kunnen we het volgende samenvatten.

‘Lerarentekort’

- De onzekerheid over het al dat niet hebben van een leerkracht voor het kind, op korte en op lange termijn, geeft ouders stress en baart hun zorgen.

“De onvoorspelbaarheid zorgt dat de kinderen onzeker zijn over de dag die komt.”

- De bezorgdheden gaan vooral over het groot aantal verschillende leerkrachten voor de klas in het kleuter- en lager onderwijs, in het secundair onderwijs het veel wegvallen van lessen. Hierdoor ervaren ouders dat er minder structuur is (op klas- en op schoolniveau). Het wegvallen van de structuur en regelmaat heeft volgens ouders een negatieve invloed op het welbevinden, de studiehouding en de schoolmotivatie van hun kinderen.
- Voor de jongere kinderen ervaren ouders dat het gevoel van veiligheid en geborgenheid kleiner is, wat negatieve gevolgen heeft voor het welbevinden en de algemene ontwikkeling.
- Ouders hebben ook zorgen over de kwaliteit van het onderwijsaanbod. Hier worden op korte termijn o.a. leerachterstanden, onvoldoende differentiatiemogelijkheden en te weinig specifieke zorg aangehaald. De zorgen op langere termijn gaan vooral over het kunnen behalen van de leerdoelen, de sociale en emotionele ontwikkeling van hun kind en de vrees voor schoolmoeheid. Hierbij komt dat leraren (en CLB's) overbevraagd lijken, waardoor goed overleg over zorgen die ouders hebben minder mogelijk zijn.

“Mijn kind werd minder ondersteund en uitgedaagd, minder voorbereid op overstap 1ste lj.”

- Ouders maken zich verder zorgen over de kwaliteit van de vervangers die worden ingezet (stagiaires, ouders, mensen zonder pedagogisch diploma...). Er wordt aangegeven dat er meer pestgedrag is op de speelplaats, meer verveling tijdens vrije momenten en dat er een negatieve invloed is op de groepsdynamiek van de klas.

“Er is geen lestijd en dus is er ook leerstof of extra oefentijd verloren gegaan.”

- Specifiek voor het kleuteronderwijs valt op dat kinderen veel voor de televisie gezet worden op school.
- Ouders maken zich ook zorgen om de leerkrachten. Ze zien dat veel leerkrachten extra taken moeten bijnemen, waardoor deze leerkrachten op de toppen van hun tenen lopen.

“Ik maak me echt zorgen over het welzijn van de leerkrachten en onze kinderen, terwijl ze bezig zijn met hun toekomst.”

- Als kinderen thuis opgevangen moeten worden, geeft dit extra stress binnen het gezin.

“Als ik thuiswerk en ik moet mijn kind opvangen is dat moeilijk. Mijn kind heeft aandacht nodig die ik niet kan geven. Omdat het kind te weinig aandacht krijgt zijn er thuis meer gedragsproblemen.”

- Ouders voelen zich machteloos als ze zien en horen wat er in het onderwijs gebeurt. Veel ouders geven aan dat de politiek van het onderwijs een prioriteit moet maken. Door de lonen van leerkrachten te verhogen, extralegale voordelen in te zetten en meer ondersteuning in de klas te voorzien. Ook de leraar weer leraar laten zijn en administratieve taken los te koppelen van de didactische en pedagogische taken is een veel gehoorde suggestie.